

De Heraut

voor de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentieën aan de ADMINISTRATIE. Bureau: Warmoesstraat 86, te Amsterdam.
Insendingen, die later dan Dinsdag 's namiddags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 10 October 1915. N°. 1968.

Abonnementsprijs: France aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 3.30, bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f .10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz.
Advertentieprijs: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elk regel meer f .20. Aanvragen en vermelding van liefdegaven f .12 per regel.

Van de Voleinding.

CLXXXI.

ZESDE REEKS.

IV.

Want Hij zegt tot Mozes: Ik zal Mij ontfemen, wiens Ik Mij ontfeme, en zal barmhartig zijn, wiens Ik barmhartig ben.
Romeinen 9: 15.

Toch mag daarom niet gezegd, dat er in deze tweede, nu loopende periode van een buitengewone inwerking Gods op ons menschelek leven, geen sprake is. Wie dit bewoerd, zou hiermede in een onduidelijk Deisme vervallen. Deisme toch is de voorstelling, alsof wel God door zijn wondermacht hemel en aarde eenmaal tot aaneen riep, maar ze daarna aan zich zelve heeft overgelaten. De meening is dan, dat God in zijn wonderde schepping hemel en aarde op zoo volkomen wijze van al wat voor haar bestaan en werking noodig was, voorzien heeft, dat er nu niets aan ontbreekt, en dat alnu alles van zelf voortbestaat, zonder dat God de Heere er voortverder mee in zou hebben te laten. Heel de wereld zou dan een door God geschapen uurwerk zijn, dat eens voor goed was opgewonden, en nu aan geen nadere opwindende behoefte had. Het liep nu van zelf en met volkomen precisiteit. Dit booz, God onterende Deisme nu mag geen oogenblik in onze gedachtegang insluipen. De wereld, het heelal bestaat geen oogenblik zonder dat God ze draagt, haar in stand houdt, en haar leven doet. Ook geheel afgezien van de wonderde werkzaamheid Gods in het tot stand brengen van de Bijzondere Openbaring, is Hij het die door zijne Almacht het bestaan van het Heelal doet voortduren. Het feit dat de Bijzondere Openbaring nu ophield, en eerst met de Parousie terugkeert, doet hieraan niets af of toe. Ook in de periode van Kain tot Noach, toen heel 't wereldleven in eigen verderf doodliep, was en bleef het toch God die 't alles droeg. En ook na het intreden der Gemeene gratie kan het Heelal geen oogenblik gedacht worden zonder den ondergrond van de inwerking van Gods almachtige beschikking. De vraag is nu maar, of het effect van deze werkingen Gods uitsluitend een normaal karakter draagt, dan wel ten deze ook op buitengewone en ingrijpende wijze tot uitdrukking komt.

Zóó de vraag gesteld, stuiten we reeds aanstands op de Uitverkiezing. De Uitverkiezing begon te loopen van meet af. Zoo niet kon de zonde breuk slaan, of er kwam voor al wie als mensch geboren werd, tweeterf mogelijkheid. Iemand's einde kon of zijn, dat hij in zijn vergiftigd bestaan volhardde en voor eeuwig verloren ging, ofte wel dat er in zijn vergiftigde natuur redding ten leven werd aangebracht, en dat hij nu, door wat lotswisseling ook heen, straks de kroon ontvangen en het eeuwig leven beerven zou. Stelt men het nu voor, alsof dit van iemand's persoonlijke keuze of van zijn persoonlijke gedragingen afhangt, dan komt er van een ingrijpen Gods ook hier geen sprake, en kan ook hier het verloop en het tot stand komen van elks beslissing geheel normaal zijn, en eeniglijk van den mensch afhangen, en dan zou alle verdere toelichting overbodig zijn.

Zoo echter staat het hiermede, naar luid van het stellig getuigenis der Heilige Schrift, niet. Het is uit de Heilige Schrift niet weg te cijferen, dat de grondbeslissing over de vraag, of iemand het eeuwig leven zal ingaan, of zijn einde in het eeuwig verderf zal vinden, niet aan 's menschen keus staat. Stond 't aan 's menschen keus, dan zou aller lot het versterven in eeuwig jammer zijn. En nu getuigt de Schrift ons wel, dat zoo niet aller deel was noch zijn zal, maar voegt hierbij, dat de intredende redding aan de keuse Gods en niet aan 's menschen keus hangt. Het is God die kiest en uitverkiest, en die ten behoeve van wat Hij verkoos, de voldoende, afdoende en zekere middelen ter finale redding aanbracht. Deze uitverkiezing nu is van eeuwig en houdt niet anders in dan een besluit. Maar zal, gelijk niet anders kan, dit besluit tot uitvoering komen, dan moet de uitverkorene persoon werkelijk en geboren worden op zulk een tijd, onder zulke omstandigheden, en met zoodanige gegevens, dat de wederbaring van zijn persoon, en de daaruit opkomende bekeering, en mogelijk en zeker zijn zal. Die wederbaring nu is een wonderde ingrijping Gods in zijn persoonlijk bestaan. Die wederbaring van zondaar tot kind Gods is een wonder in den meest volstrekten zin. Uit den mensch, die in zonde ontvangen en geboren is, kan niet anders dan een zondig wezen opkomen. Zal nu dit

zondig wezen, deze in zijn grond en wortel zondig persoon, om worden gezet in een kind van God, zoo gaat dit niet van zelf, zoo komt dit niet enkel daardoor tot stand, dat hij ten leven geroepen wordt, en op die roepstem zich omkeert op zijn levensweg. Neen, om van zondaar kind van God te worden, moet 't wezen zelf in ons van zondig in heilig worden omgezet, en dit nu is iets dat wij niet zelf aan ons zelf, of een vader aan zijn kroost, of een priester aan zijn leeken kan tot stand brengen. Tot het volbrengen van deze wederbaring is alle mensch volstrekt onbekwam. Die dit kan en doet, is God en God alleen. En God brengt dit in zijn uitverkorenen tot stand niet door vermaan of toeroeping, maar eeniglijk door een macht, alles beheerschend wonder, dat hij in het verborgene van hun wezen, in de kern van hun aanzijn, in den wortel van hun leven tot stand brengt. Waar die ingrijping van de almacht der genade niet tot stand komt, daar blijft de mensch wat hij krachtens zijn ontvangenis en geboorte was, een proef van het eeuwig verderf, en wat hem als kind van God onder de heiligen kan inlijven is eeniglijk en alleen de wonderde geestelijke Almacht Gods, waardoor Hij in den persoon dien Hij verkoort, het innerlijk wezen van negatief positief maakt.

Bedoeld is hiermede, dat de persoon als persoon één en dezelfde blijft. Jacob blijft Jacob, Jesaja blijft Jesaja, Petrus blijft Petrus. De levensbeweging in den persoon daarentegen kan in tweeterf richting werken, naar God toe, conform diens wil, of tegen God in, en om diens wil te bestrijden. Er is, als ge zoo wilt, in ons persoonlijk bestaan een schroef, en al naar gelang die schroef in ons wezen naar links of naar rechts gedraaid is, werkt de actie die van ons uitgaat, in positieve of negatieve richting. Die schroef stond na de Schepping in den mensch nog op 't ongewisse. Ze kon gekeerd naar God, ze kon gekeerd van God af. Satan bewerkte toen, dat die schroef naar het negatieve gedraaid werd. En toen dit eenmaal een feit was geworden, ontstond de onmogelijkheid, dat de mensch zelf deze schroef weer naar positief omschoof, en evenzoo de volstrekte onmogelijkheid, dat de éne mensch dit bij den anderen mensch deed. Zelfs bij het jonge wicht is de mensch hier volstrekt onmachtig toe. Dat omzetten in het verborgene van ons wezen van de schroef, die over onze actie beslist, kan zelfs geen engel tot stand brengen. Dit kan God alleen, en dat niet door een uitwendig middel, maar eeniglijk door een ingrijpen in ons wezen van den Heiligen Geest. Zie 't maar in Rom. IX: 11: »Als de kinderen nog niet geboren waren, noch iets goeds of kwaads gedaan hadden, opdat het voornemen Gods dat naar de Verkiezing is, vastleevde, niet uit de werken, maar uit den roepende». Het blijft zooals Hij tot Mozes (Ex. 33: 19) gezegd had: »Ik zal mij ontfemen wiens Ik mij ontfeme, en zal barmhartig zijn, dien Ik barmhartig ben». »Zoo is het niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfemenden Gods». Ja zelfs, het staat er zoo klaar en geweldig in Rom. IX: 18: »Zoo ontfemt Hij zich dan dien Hij wil, en Hij verhardt, dien Hij wil». Altoos weer het beeld van den pottenbakker. Hoe zal ooit het gemaakte vat tot zijn maker zeggen: »Waarom hebt Gij mij alzoo gemaakt?» (vs 20). En dit nu wordt gerugsteund door wat onze verwerking en onze geboorte uit de buik onzer moeder is. Ook daartoe betuigt Psalm 139 zoo stelliglijk: »Ik loof u, omdat ik op een heel vreesselijke wijze zeer wonderbaar gemaakt ben. Gij hebt mij in mijn moeders buik bedekt. Wonderlijk zijn uw werken! Ook weet het mijne ziel zeer wel. Al deze dingen waren in uw boek geschreven, de dagen toen ze geformeerd zouden worden, toen nog geen van die was».

Zoo blijkt wel, dat en omtrent onze geboorte en in zake onze wedergeboorte, de uitspraken van de Heilige Schrift niet stellig zijn konden. Al 'tijn vader en moeder in onze geboorte, als we zoo zeggen mogen, participanten geweest, toch is nooit anders dan Gods bestel tot in den vorm van ons gebeente en in geheel onze ongevormde klomp verwezenlijkt geworden. En gelijk dit nu was in onze geboorte, evenzoo en niet anders is het in onze wederbaring geweest. Ook hier ging van God de gedachte vooruit, ook hiervoor was van God 't bestel, de aangrijping, de ingrijping en de levensschudding. God verkoort niet alleen in zijn vrijmacht, maar heeft elk besluit dat in zijn verkiezing besloten lag, zelf door zijn almacht gerealiseerd. Er valt dan ook niets op af te dingen, dat de

wederbaring van de uitverkorenen in den vollen zin van 't woord een wonder is, telkens en zoo dikwijls het voorkomt. Een wonder door God gewrocht in uzelf, zoo ge het getuigenis in u om draagt dat ook gij zijn uitverkorene zijt, en een wonder Gods in uw gezin, in uw geslacht, in uw kerk, in uw stad of dorp ten aanzien van elk persoon, ja, al was 't een klein wicht dat nog niet spreken kon. En altoos zoo beslist gewrocht zonder een tusschen tredende hulpe van eenig medemens, dat onze Confessie zelfs in hope sprak, dat ook het kindeke dat uit de wieg wegstierf, een verkorene ten leven zijn kon. En toch, hoe beslist en zonder zweem van aarzeling we dit ook uitspreken, de teekenen in de wonderen van de Bijzondere Openbaring staan hier geheel buiten en zijn van geheel ander karakter. De wederbaring ten leven is een ingrijpen Gods ten behoeve van de enkele personen, de teekenen en wonderen daarentegen ten dienste van de Bijzondere Openbaring vormen saam één saam blijvend geheel, en richten zich tot de wereld en tot de kerk die in die wereld opbloeit. In beide, en in de Bijzondere Openbaring en in de wedergeboorte, altoos een wonder in zoo stelligen zin, dat God de Heere in de wederbaring het wonder zelf rechtstreeks, zonder tusschenkomende menschele hulpe, tot stand brengt, maar niettemin elk voor zich tot een eigen seer behoorend, het wonder der wederbaring in de sfeer van het persoonlijke, individuele bestaan van den enkelen mensch, en daarentegen het andere tot allen tegelijk zich richtende. Door het wonder der wederbaring de redding ten eeuwiggen leven van de enkele verkorenen, en omgekeerd door het tekenen en wonderen van de Bijzondere Openbaring geheel de menscheit voor Gods aanschijn gedaagd.

Een laatste opmerking, die hierbij in overweging komt, raakt Gods Voorzienig bestel, zoowel inzake de Bekeering als voor wat het verborgen leven van den bekeerde betreft. Onderscheid hierbij wel en scherp uw Verkiezing, uw Wedergeboorte en uw Bekeering; en al komen nu de beide eerste tot stand door een rechtstreeksche daad Gods, die volstrekt onafhankelijk is van het particuliere in uw persoon of in uw levensomstandigheden, toch gevoelt ge aanstands, dat dit niet gezegd kan worden van uw Bekeering in eigenlijken zin. Uw Bekeering is iets waarbij gij zelf, uw eigen persoon, het handelende subject zijt. Niet, alsof ooit de Bekeering bij wien ook tot stand zou kunnen komen, tenzij de wonderde daad Gods in uw wederbaring zij voorgegaan, Maar is die daad Gods eenmaal door zijn wonderde ingrijping in uw wezen een volgend feit geworden, dan kan en mag het daarbij niet blijven, maar moet ge met uw subjectieve overtuiging ook in dezen nieuwgeboren toestand van uw zielsleven met klaar besef gaan inleven. Dit nu verschild steeds bij den een of den ander. Wat niet verschild is de wederbaring; die is bij allen één en gelijk; maar wat daarna in de wedergeborenen uitkomt, is geheel ongelijk, en neemt schier bij een ieder een eigen karakter aan. Dit is hieruit te verklaren, dat bij dit uitkomen van de bekeering uit de wedergeboorte, het subjectieve zoo sterk meesprekt. Er is hier vaak reeds zoo machtig verschil tusschen een man en een vrouw, tusschen een jongere en een oudere van jaren. Maar bovendien gaat hierbij niet minder sterke invloed uit van uw temperament, uw karakter, uw neiging, uw aangeboren hebbeligheden, en van heel uw verleden. Vandaar dat ook de middelen zoo sterk uiteenloopen, die u te hulpe moeten komen, om uit uw wedergeborenen leven tot steeds klaarder bekeering op te waken, en al wat in en om u is aan het motief van het nieuwe leven ondergeschikt te maken. Juist op dat punt ontwaart ge dan ook telkens de verst uiteenlopende verschillen. Het kan hierbij zoo jammerlijk toegaan, dat ge van meer dan één u soms afvraagt, of zijn bekeering geen louter schijn is geweest, en of niet de wereld nog altoos meesteresse in zijn hart is. En omgekeerd kunt ge zelfs bij zeer eenvoudig aangelegde personen een sterk toenemende uiting van rijker en hooger leven ontwaren, die u verbaast en tot dank stemt. De apostel Paulus stelt er blijkbaar prijs op, aan de bekeerden, als kinderen Gods, steeds den eere-naam van Heiligen te geven, en dit doet hij zonder onderscheid. In de praktijk van het leven daarentegen stuit ge telkens op personen, die zich wel aan u voordoen als Christus reeds toebehoorende, maar die in omgang en optreden u zoo telkens te leest stellen, zoo arm als hun geloof in 't licht treedt. Ge durft dan wel niet zeggen, dat ge met geveinsd geloof te doen hebt, maar

de warmte die van 't levend geloof moet uitstralen, verkwikt u dan toch niet.

Bij dit schier eindeloze verschil nu tusschen den éénen en den anderen bekeerde is het Gods Voorzienig bestel, dat bij rijke en volle bekeering steeds te loven valt. Moogt ge u verwikelen in de kennismaking en omgang met teeder ingeleide kinderen Gods, dan ontwaart ge bij intiem gesprek gedurig, hoe het Gods Voorzienig bestel was, die hen steeds rijker gemaakt en inniger verteederd heeft. Dit geschiedde dan veelszins door levenservaringen, die 't God belieft zulk een verkorene te doen doorworstelen. Ontmoeting met dieper ingeleide Christenen heeft dan veelal het eigen zielsbesef verrijkt. Er was een predicaatie die ze aanhoorden, en die hen aangroep. De lectuur van een geestelijk stuk verwarmde. Gelegenheden, die de levenspositie wijzigden, werkten op zulk een toegebrachte in. Moete en verdrietelijkheid bewoog er als van zelf toe, om de vertroosting Gods in verborgen omgang met den Heilige te zoeken. Kortom, op allerlei wijs en allerlei manier ontwaarde zulk een, dat hij van 't uitwendige meer naar 't inwendige werd gedrongen, dat de wereld hem losliet, en de geestelijke sfeer hem meer aantrok. Het kostte hem al minder, zich zelf te verloochenen, en steeds meer smaakte hij er genot in, zooals de innerlijke bewegingen in zijn ziel hem verkwikten. Zijn gebed werd zoo heel iets anders. Het nabij God te zijn werd hem wellust. Edoch, zulk een exceptioneel, op echte vroomheid aangelegd leven is nu op verre na niet ieders deel. Vooral onze trouwe arbeiders, die 's morgens vóór dag en dauw hun woning verlaten, vaak onder verkeerd gezelschap verkeerden moeten, en 's avonds laat thuis komen, ja soms zelfs op den Sabbatdag gehinderd worden, missen schier alles wat tot zulk een intiem gedrukt leven leiden kan. Het is zulk een plaag van het moderne industrieleven, dat het de zielen, door dit altoos aan den arbeid binden, schier vermoordt. Ook hierin nu is God de Heere de vrijmachtige Beschikker. De één wordt door zijn Voorzienig bestel schier met leue van zalige voorkomendheden overstelpt, zoodat heel zijn leven, bij dag en bij nacht, hem naar het Heilige trekt en aan het Heilige boeit, terwijl omgekeerd zoo menig ander van alle heilig terrein wordt afgedrongen. Hierin nu kan eigen zonde, en zonde van anderen schuilen, waartegen gestreden moet worden; maar viel u een lot te beurt, dat u in Gods verborgen omgang inleidde, dan cert en aanbiddt ge daarin toch vanzelf het Voorzienig bestel van uw God, die u niet alleen verkoort en toebrengt, maar ook na uw bekeering zoo wonderbaar inleidde in heilige intimiteit met uw God.

In verrukking kan u de teekening brengen, die de man van Tarsen ons van dit intieme nabij God leven in Rom. VIII ten beste gaf. »Desgelijks, zoo schreef hij, komt ook de Geest onze zwakheden te hulpe, want wij weten niet, wat wij bidden zullen, gelijk het behoort, maar de Geest zelf bidt voor ons met onuitspreklijke verzoeken, en die de harten doorzoekt, weet, welke de meening des Geestes zij, dewijl Hij naar God voor de heiligen bidt». Onze ouden plachten ter onderscheiding zulk een intiemer beschikking van het zielsleven »de byzonderste Voorzienigheid" te noemen. Algemeen was hun dan de Voorzienigheid die voor alle ding in hemel en op aarde waakt. »Bijzonder" noemden ze dan het Voorzienig bestel dat ieder levenslot regelt, en met den naam van »Bijzonderste" eerden ze dan de nog intiemer Voorzienigheid, die God Drieëenig en zijn gelooven in een omgang omzet als van Vader en Kind. Toch zou men zich vergissen, zoo men geheel de betekenis van dit Voorzienig bestel in de verrijking van het zielsleven deed opgaan. Ook bijzondere voorvallen van meer uitwendigen aard kunnen zich hierbij voordoen, die sterk spreken, en toch op zichzelf met het heilige niets uitstaande hebben. Schrijver dezes wees er elders reeds op, hoe hem zelf reeds eer hij zijn levenstaak aanvaardde, zulke teekenen in hooger zin waren ten deel gevallen. Als student werd hij door den hoogleraar de Vries aangezocht, om te dingen naar den prijs, in Groningen door de Universiteit uitgelooft aan wie het beste antwoord in zou zenden over Calvijn en a Lasco. Al spoedig waande hij echter aan dien raad geen gevolg te kunnen geven, daar de werken van J. a Lasco nergens te vinden waren, zelfs niet in de rijkste bibliotheken van Londen of Petersburg. De hoogleraar de Vries beruste echter in dit ontwikkend antwoord niet, en ried eens bij zijn vader, predikant te Haarlem, te informeren. Nu wist noch de hoogleraar

de Vries noch zijn vader iets van de boeken van a Lasco af. En toch, toen zijn vader er naar gevraagd was, zei deze wel er niets van af te weten, doch er naar te zullen zien. Hij wist niet of hij iets had. En toen nu veertien dagen later zijn antwoord inkwam, bleek, dat deze predikant te Haarlem, zonder 't zelf te weten, een verzameling van a Lasco's werken bezat, zoo als nergens, zelfs in de rijkste bibliotheek, in heel de wereld niet te vinden was. Vanzelf greep dit schrijver dezes dan ook geweldig aan, en werd het in Gods hand een der middelen voor de doorbreking van zijn bekeering. En toch, hoe aangrijpend dit ook voor hem was, het was geen wonder, het was niets dan een teken, maar een teken dat hem een sprake Gods bracht.

Zoo iets nu overkwam schrijver dezes meermalen. Om nog slechts een voorbeeld te noemen (want alleen feiten wijzen 't hier uit) gebeurde het tijdens de fatale staking van het spoorwegpersoneel, die tijdens zijn ministerschap uitbrak, dat hij, als vreemdeling op dit terrein, raad zocht voor de te volgen gedragslijn, en hierbij nu zag hij, een heel ander boek uit zijn boekenkast zoekende en er uit nemende, een klein dun boekje op den grond vallen, dat hij niet wist dat hij had, en heel niet kende. Dit kleine boekje nu was een kort verslag in het Engelsch van een spoorwegstaking in Amerika, die gelukkig tot oplossing was gebracht. En toen hij nu dat boekje doorlas, voelde hij zich als geïnspireerd om juist zoo te werk te gaan, als dit boekje aanwees. En van daar het behaalde succes. Zulke teekenen nu komen gedurig voor. Elk geloovige weet er van te verhalen. De één meer, de ander minder. Maar, in wat vorm zich ook voordoen, het zijn beschikkingen van Gods Voorzienig bestel die op een gegeven oogenblik schier verrassend uit den nood helpen en het geloovig hart zeer ernstig toespreken. Toch mist men elk recht om hierin een wonder te zien. Een wonder is altoos het doorbreken van een Hoogere macht, waarvan het scheen dat wet en vaste orde dit buitensloot, en hiervan is hier geen sprake. Ongetwijfeld moet ook aan dit Voorzienig bestel alle eere worden gegeven, en kan 't als teekenen, meetellen, maar wonderheden spreken er niet in. Het Voorzienig bestel is vrij en ongebonden om den gang van de dingen in 't leven zoo te leiden, dat er of ernstige conflicten uit opkomen, die verontrusten, of dat er verrassende schikkingen en aanpassingen in uitkomen, die hooger bestel verraden. Het scheen daarom van belang om dit gewichtige punt uit de leer der Voorzienigheid hier nader toe te lichten, daar anders het begrip van wat een wonder is, zoo licht wordt toegepast op wat dien naam niet mag dragen. Rijk en heerlijk kan dit bestel der Voorzienigheid in het leven van Gods kinderen ingrijpen en de uitwerking ervan kan veelzijdig en sterk sprekend zijn, maar hieruit kan nooit het recht volgen, om er een naam aan te geven, die er niet aan toekomt. Het is volkomen waar, dat zulke teekenen alleen bij het licht der Bijzondere Openbaring begrepen en gewaardeerd kunnen worden, maar zelve behooren ze er niet toe. De Bijzondere Openbaring is een in zichzelf afgesloten geheel, dat eigen kenmerken bezit, en hiermede mag het mysterie van Gods verborgen omgang niet op één lijn worden gesteld. Onze conclusie blijft daarom wat ze was. Uitgezonderd de wederbaring van de enkele uitverkorenen personen, is de Bijzondere Openbaring een op zich zelf staand geheel, dat in eigen wonderen bevestigd wordt. Met de Parousie zal een slotperiode van deze Bijzondere Openbaring nakomen, die eveneens in wonderheden zal uitschitteren. Maar de periode die ligt tusschen het uitsterven van het Apostolaat en de Parousie, draagt een eigen karakter waarin voor de personen wel het wonder der wederbaring doorgaat, en het bestel van Gods Voorzienigheid allerbijzonderst het leven der geloovigen verrijkt, maar dat niet met het karakter der Bijzondere Openbaring op één lijn mag worden gesteld.

Dr. A. K.

„Geerne vergevende”.

Want Gij, HEERE, zijt goed, en gaarne vergevende, en van groote goedertierenheid allen, die U aanroepen.
Psalm 86: 5.

In onze Statenoverzetting staat, met kennelijke klanktoespeling, niet: »Gaarne», maar »Geerne vergevende». Daarom een zoo gelukkige woordkeus, omdat het om de twee gedachten van het vergeven en het »geerne vergeven», nog nauwer band slaat. Zelfs volgen in dat éne

